

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—

za pol leta . K 42—

za četrt leta . K 21—

za 1 mesec . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Skrb za žep — liberalna politika.

Dvojno lice liberalcev.

Nekaj ogabnega je v političnih razmerah pri nas doma in v Belgradu. Ta ogabnost je tako očita in jasna, da se nihče že več ne čudi nad nemoralnostjo naše politike, ki se kaže v socialni »zakonodaji« prav tako neprikrito kakor je javna v trgovinski in finančni politiki. Dokler ima storilec nemoralnih dejanj še to lastnost, da jih skuša vsaj prikriti in olepšati, je upanje, da se morda še kdaj poboljša. Kdor pa deluje javno in brez ozira na to, kaj poreče javnost, je izgubil že vsako sled strmu.

Le na tak način nam je umljivo početi je takozvane demokratske stranke, ki je prav v zadnjih dneh dolega razkrila svoje težnje po brezobzirnem obogatitvi svojih vodilnih mož na stroške celokupnega delovnega ljudstva. Najznačilnejša je njihova zahteva po prostem izvozu naših pridelkov, ki je tako gorostasna, da bi se ji morali upreti vsi, ki čutijo še pošteno.

Celo sam »Slov. Narod« se zgraža nad to politiko v posebnem članku, kjer pravi:

Druga stran pri teh objavah je pa vprašanje prehrane našega domačega konsumenta. Zadnje objavljena naredba o izvoznih trgovini je pač usodna večtedenskih strankarskih bojov. In kaj je uspeh? Izvoz blaga v inostranstvo je popolnoma svoboden, pod pogojem plačila carine in pa zagotovitve valute. Zabranjen je samo izvoz teh-le živil: pšenice in sladkorja, pšenične moke, ovsa in ovsene moke, goveje živine (izvzemski preko 10 let starih bikov in volov) ter ovac.

Po vsem tem je jasno, da je zmagalo načelo svobodne izvozne trgovine. Posledice za naš domači konsum so jasne. Ker se je pozabilo, zagotoviti predvsem prehrano za domače prebivalstvo po zmagljivih cenah, bodo šla jajca, mast, svinje, meso, krompir, koruza itd. preko naših mej. Odkrito rečeno, da ne moremo razumeti te gospode, ki ravna našo politiko. Kako bodo živeli uradniki in drugi delojemalci, delavci? Ali je vladi prišlo popolnoma iz spomina, za koliko že sedaj letos dražje živimo, nego lani ob tem času? Pri lesu, živino, moki, lesu, krompirju?

Bojimo se, da taka gospodarska politika ne bo rodila sreče. Tudi če se bo govorilo vsled pritiska ogorčenega javnega mnenja o kakih izvoznih kontingentih, to ne bo več zaleglo. Če je cena enkrat visoka, se drži. In kdo bo pri zanikrnih razmerah, ki so zavladale, verjel na možnost resnične izvozne kontrole?

Zmagalo je torej stališče svobodne kupčije in čim večje zarade (dobička). Narod pa naj vzame vrag! Če ti naši krmilniki z devizo: »Živela zarada!« (Živel profit demokratskih milijonarjev! Ur.) potrebujejo še barjak, jim svetujemo, da vzemo barjak, ki so ga imeli strašni Filibustejci: Črna zastava z mrtvaško glavo in uro na pesek! Narod hočejo res izstradati, pa upamo, da jim skoro poteče prokleti čas njih delovanja, ki meri naravnost na propast države. Ob tla s tako politiko, pa naj pride iz katerekoli partije! Prvo je danes ozir na državo in na blaginjo ljudstva, ne pa bogatenje posameznih in zarada (dobiček)!

Z veliko ostrnostjo je obsodilo tu neuradno glasilo liberalne stranke politiko, ki jo uganjajo demokrati v Belgradu. Besede so resnične in lepo doneče. Toda »Narod« molči, da je tisti, ki mu je profit pred blaginjo države in ljudstva, ravno njegova demokratska stranka. »Narod« je računal na nepoučene ljudi, zabavlja, da bi kdo izmed njegovih bralcev morda mislil, da so demokrate vendar le še ljudje, ki jim je blaginja ljudstva prva stvar.

Toda voditelj demokratov, znani dr. Kukovec je v nedeljo v Celju zagovarjal svoboden izvoz jugoslovanske moke z vso silo svojega talenta. Kakor beremo v »Novi dobi« je dr. Kukovec svoboden izvoz zagovarjal tako-le:

»Glede izvoza živil smo v krogu celjskih konsumentov imeli začasa nenormalnih razmer po vojni priliko slišati živahne razprave o pripustnosti odnosno ne-

pripustnosti izvoza; velik del občinstva je revoltiral proti temu, da bi se kaj iz države izvozilo, češ da treba ščititi konzumente; živeli smo se tekom vojne, ko smo suženjsko upogibali hrbet pred marsikakim ukazom, v možnost državnega gospodarstva z živili, ki je še danes marsikomu nepobitno načelo. To načelo pa je v Jugoslaviji nevdržljivo. Mi slovenski demokratski poslanci smo ga spočetka skušali zastopati, uvideli smo pa, da je nevdržljivo, nekoristno celoti države, mnogim slojem naroda pa škodljivo in pogubno. Glede tega vprašanja je v zadnjih dneh prišlo do sporazuma: prodorilo je načelo svobodnega izvoza živeža iz naše države. To načelo so predvsem zagovarjali in se zanj borili vsi kmetje v Srbiji, pa tudi v Vojvodini. In naš narod ni samo v Celju in na Stajerskem, ampak tvorimo mi tukaj le majhen del te celote. Glavni vir našega blagostanja in podlaga za razvoj državnega gospodarstva je pa kmetijstvo v državi. Bilo bi prenačeljeno in neodpustno, če na ta glavni vir našega blagostanja in podlago boljšega razvoja gospodarskih razmer ne bi imeli primerne ozira. Iz vrst vseh kmetovalcev (demokratskih verižnikov in milijonarjev) pa je šel en glas, da se mora dati njim možnost, da za to, kar so pridelali, dosežejo tolik dohodek, kakor ga svoboda izvoza more zagotoviti. Cen njihovim pridelkom se ne sme tlačiti, zasigurati se mora kmetijstvu eksistenca, ki mu gre. Vsi podatki in vse razmere kažejo, da bi bilo škodljivo, če položaja ne bi izrabili tako, da si poljedelec opomore. Pridelka je letos toliko, da ga ne moremo sami potrošiti.

Vprašanje prehrane krajev, ki nimajo dovolj živeža, danes ni več isto, kakor pred letom ali pred 2 leti. Stvar pokrajinskih vlad je, da danes, ko je živeža za celo državo dovolj in preveč, pravočasno skrbijo za nabavo živeža za naprej, ne da bi se pri tem oškodovale kmetovalca.

Dosegel se je sporazum, da se bo vodila prihodnja vladna politika v tem smislu, da se v Jugoslaviji za letos ne zabranjuje svoboden izvoz; le glede pšenice se je sklenila omejitev za enkrat na 15.000 vagonov.

Mi v Sloveniji, o kateri pravijo nekateri, da je pasivna, nimamo sicer dovolj žita, imamo pa marsikaj drugega, kar nam zagotavlja gospodarsko eksistenco, imamo najboljše industrijo, obrt in živinorejo, vse prikazni, ki ne morejo naše pokrajine označiti kot pasivne. In pri pametni gospodarski politiki bo tudi naš konzument v urejenih razmerah prišel do živil po primernih cenah.

Dr. Kukovec je načelnik liberalne stranke in njen minister. Kako upravlja svoj posol ministra za socialno politiko, je znano. Milijonarji in kapitalisti vseh vrst se obračajo nanj. Delavstvo je že davno izgubilo vero v njegovo »socialno« politiko. Ta mož je sedaj začel braniti tudi demokratske izvoznice. In liberalna stranka mu je za to hvaležna. Na omenjenem zborovanju mu je izrekla svoje »odobravanje in popolno zaupanje«.

Tako se sedaj cela liberalna stranka na Slovenskem strinja s tem, da bodo milijonarji izvažali naš kruh v tujino, polnili žepe ter mirno gledali, kako propada državno gospodarstvo in ljudsko zaupanje v državo. Skupni interes žepa drži danes liberalno stranko skupaj. Drži skupaj to stranko tudi interes tistih, ki po »Narodu« radi lepšega zabavljajo zoper svoboden izvoz. »Primitite tatule«

V takih razmerah s tako stranko sodelovati, je več ko požrtvovalnost. In taki stranki dajati koncesije doma, v domači deželni vladi ter ji dopuščati celo revizijo obč. vol. reda — to je več ko prevelika plemenitost.

Na ta način se naše razmere ne bodo ozdravile. Danes bi bila — če je nemogoča pametna vlada — na mestu poštena opozicija proti korupciji in izkoriščanju, ki ga uganja jugoslovanski kapitalizem, organiziran v liberalni stranki.

Albanske tolpe napadle našo mejo.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Organizirane čete albanske vlade so predvčerajšnjim z močno silo vpadle v naše ozemlje. pri Dobru. Ker je bil sovražnik v premoči, so se naše obmejne čete umaknile v strategične črte na našo prejšnjo črto na desnem bregu reke Drine. Prebivalstvo je vse preplašeno zapustilo svoje domove in

zbežalo. Vojaško ojačenje že prihaja in pričakovati je, da bomo vrgli arnavtsko tolpo čez mejo. Z ozirom na te izvanredne dogodke na jugoslovanski meji se bodo odložile občinske volitve v štirih obmejnih okrajih. K glasovanju ne bodo pripustili onih vojaških obvezancev, ki se nahajajo tam.

Nova razdelba srednje Evrope.

Potreba ustvarja državne organizme — je zapisal eden največjih mislecev starega veka. Današnji čas potrjuje to resnico, ko diktira vsem malim državam, da iščejo v medsebojnem splošnem sporazumu najvišjo zaščito za samostojni in neovirani notranji razvoj v smeri idealnega socialnega razmaha vseh državljanov. Ako se iz skromnega početka razvije na razvalinah srednje Evrope nova nezavisna vele-vlast združenih držav srednje Evrope, potem je pravzaprav svetovna vojna podrla samo to, kar bi moralo že davno izginiti, a ni bilo še dozorelo za popoln razpad — Avstro-Ogrska. Zakaj z l. 1918. je pravzaprav nastopil razvoj v srednji Evropi, ki se ni razvil po l. 1848. Danes nadaljujejo dozoreti narodi to, kar je francoska revolucija vrgla med svet in ona l. 1848. poskusila sredi Evrope izvršiti na en mah.

Dogodilo pa se je, da je začasno opravil prehodno delo Deakov koncept, Košutov pa moral čakati vstajenja l. 1920. toda proti Madjarski, ki je pustila na cedilu dalekovidnega Košuta, a dvignila na krmilo realista Deakla.

Zgodovina je izpričala pravilnost Košutove politike, da je začasno dajala prav pristašem l. 1867. Danes Ogrska plačuje — zaslužen dolg. Avstrija pa tudi, ko mora zreti, kako Palackijev duh ustvarja — novo srednjo Evropo na temelju pravične razdelbe narodnih sil.

Mazzinianec in Garibaldijanec je bil, ki je dal Košutu osnovo za federacijo proti Avstriji. Po l. 1918. je Italija Avstrijo združevala z Nemčijo, a preprečevala federacijo obdonskih držav.

Upajmo, da zgodovina tudi njo počuti, da je bil Mazzini dalekovidnejši politik nego vsa dolga vrsta politikov od Giolitija do Giolitija.

Zakaj zapisano je in danes je že evidentno, da svet ne doživi nikdar več sedbe štirih v Versailles. Pariz je zadnjikrat sodil in delil pravico celemu svetu. Romansko pleme je — odpravilo. Na pozorišče stopa socialni program Slovana.

Njegov nastop pretresa celi svet. Z Rusijo nastopa tudi — Jugoslovan kot vodilna sila v srednji Evropi.

Morje adrijsko, še boš vozilo slovenski brod —!

Katoliško življenje v Belgiji.

Marca t. l. je izdal mehlinški kardinal Mercier pastirski list, v katerem je izodbujal vernike, naj se zopet povrnejo k nekdanjemu krščanskemu življenju. To je bilo seveda za mnoge, ki so slišali o Belgiji kakor o katoliški deželi par excellence, nekam nenavadno, da so posebno na Angleškem radovedno povpraševali, kako je s katoličanstvom v Belgiji? Kakor povsod, kjer se ljudstvo bori s pomanjkanjem in bedo. Njegovo stanje se je poslabšalo. Tudi v Belgiji je med vojsko narastlo število onih, ki so prišli ob vero ali pa so postali v tem oziru povsem brezbrizni. Od leta 1918 je obisk božje službe padel v celi deželi, vsepovsod se je zmanjšalo število obhajancev. V letu 1918 je bilo njih število nenavadno visoko, ali od Velike noči rečenega leta je mahoma začelo bolj in bolj padati v vseh župnijah, a najbolj še po velikih mestih. Vzrok nenadnemu odklonu od vere je gospodarskega političnega značaja. Premirje je prineslo bolešno prevaro, Belgijani so upali, da, bili so čisto prepričani,

da bo konec vojske zopet obnovil predvno udobnost in bogastvo. Ali medtem je ostala draginja neizpremenjena, ljudske potrebstine so se povečale, in njegovo hrepenenje ni bilo utešeno. Težka malomarnost se je polastila ljudi ter je ubijala v ljudstvu jasne misli in iniciative. Njih duše so bile podobne oblačnemu jesenskem dnevu.

Svetniki gredo z Bogom v viharju in mraku in ob solnčnem svitu, ali ne pa tudi večina ljudi. Ti potrebujejo veselja, upanja, hvaležnosti in zabav. Ob težkih odnosajih niso zmožni, vzravhati se, ampak povešajo glavo.

Potem je zrastle verskemu življenju nova ovira v podobi gmotnih težav. Borba za vsaakdanji kruh je obvladala vse njih mišljenje. Ni bilo več časa misliti na Boga in vero. Zemlja je vezala vso pozornost, nebo pa se je zdelo, da je zdaj pa zdaj tako daleč.

Upanje pa je, da se te razmere obrnejo na bolje, kakor hitro se bodo izboljšale gospodarske in socialne razmere. Sicer je začetek že tu. Svita se. Na kmetih prihaja versko življenje zopet na normalno pot. V mestih pa manj. Ali katoličanje delajo z duhovniki na čelu. Nabrane imajo tisočglave čete mladeničev, čistih kristjanov, ustvarjenih z dnevnim svetim obhajilom. Katoliška stranka po svojem junijskem shodu v Bruslju pomlajena in izpopolnjena z gorečo in navdušeno mlado generacijo pod novim voditeljem V. Brifantom, o katerem je dejal Woeste: »Posnemajte in poslušajte Brifanta, on vas popelje do zmage«, je porok uspeha tudi na kulturno-političnem polju. In končno so nedavne dopolnilne volitve v senat pokazale resničnost trditve, da je bila katoliška stranka pri lanskimi volitvah le navidezno premagana, zakaj za celo leto zaznamuje v edinem volilnem okraju naraščaj 20.000 glasov na škodo socialistom. Poleg tega se kaže v Belgiji žeja po notranjem verskem življenju. Lalk in duhovniki hrepene po asketizmu in ga iščejo po samostanih in eksercijah. Močno kupujejo verske knjige, revije, ki razpravljajo o tem predmetu, rastejo. Zadnje leto so prenehali zlobni napadi na vernike; nekato-liški listi se redno združujejo napadov na cerkev.

Vse to nam je porok na boljše versko življenje.

Politične novice.

— Judje zborujejo. Zadnji čas se je vršila cela vrsta posvetovanj židovstva cellega sveta pod različnimi naslovi: V Londonu se je vršil cionistovski kongres, na Dunaju kongres paleocionistov, v Karlovih varih kongres judovskega svetovnega pomožnega odbora, na Dunaju cionistični strankin zbor. Židje so danes na vrhuncu svoje moči in se bogastvo tega sveta steka v njihovih rokah. Kako velika je njihova moč tudi v naši državi, priča ravno-kar sklenjeni dogovor za sestavo nove vlade, ki dovoljuje židom in njihovim krščenim hlapcem svoboden izvoz kruha in mesa.

— Gutmannovo velepodjetje v Belišču (Slavonija). S. H. Gutmann d. d. v. Belišču je imela te dni svoj prvi redni občni zbor v Osijeku. Kljub velikim škodam, ki jih je utrpelo podjetje ob prevratu, je družba vendar napravila v prvem letu svojega obstanka 6.390.068 K čistega dobička! Od tega so sklenili izplačati 8% dividende, en milijon so pa določili za pokojninski fond uslužbencev. Podjetje obstoja iz ogromnih posestev Gutmanna z gozdovi, kamenolomi itd.

Poljska protiofenziva. Poljaki so tik pred pričakovanim padcem Varšave začeli novo protiofenzivo na celi črti. Kakor poročajo njihovo frontno porčilo dne 16. t. m. je začetek te protiofenzive zanje povsodi srečen. Na več mestih so vrgli sovražnika nazaj ali ga obkolili, drugod uspešno branijo bojno črto. Rusi se ponekod z mrzlično naglico umikajo. Poljaki so zopet osvojili Ciechaow. Pri Radzi-minu so poleg drugih ujetnikov zajeli ruskega brigadnega poveljnika in boljševiški komisariat. Na vzhodni fronti so Poljaki osvojili Garvolin in pri Kozku ob Dnjepru streljali ruski odpor. Tudi na južni fronti pri Sokalu in Kamionki Strumilovi se protiofenziva ugodno razvija.

Pred volitvami v Avstriji. Politične stranke v Avstriji se z veliko vnemo pripravljajo na volitve. Socialisti skrbijo predvsem za volilni fond ter pobirajo od delavcev »prostovoljne« prispevke v točno določenem znesku po 12 do 20 K tedensko. V mnogih podjetjih, kjer delajo tudi krščansko-socialni delavci, zahtevajo volilni prispevek tudi od teh, drugače jim prete, da jih spravijo ob kruh. »Wiener Stimmen« poročajo o več takih slučajih. — Krščansko-socialna stranka tudi ne drži rok križem in ima pri volilni agitaciji proti socialni demokraciji dokaj lahko delo. Socialno demokracičnim državnikom in državnim uradnikom se v nobenem oziru ni posrečilo dokazati, da je rdeča vlada poseben blagoslov za ljudstvo. Nasprotno — zavozili so jo na vseh straneh, da ne vedo ni kod ni kam. Davki in draginja segajo že do grla, njihove reforme v šoli in armadi presedajo vsem pametnim ljudem, vsi so naveličani lepih fraz in zaknih sado socialističnega gospodstva. Delavstvo posebno trpi pod krutim socialističnim terorizmom in se ga bo o prvi priliki skušalo otresti. Vse to zelo olajšuje delo krščanskih socialcev za volitve. Vendar pa na drugi strani tudi politika dunajskih krščansko-socialnih krogov ni povsem taka, da bi mogla pritegniti vse demokracično čuteče življe. Da se krščanski socialci ne čutijo povsem gotovi zmage, kaže dejstvo, da se potezajo za volilno zvezo z velenčmi. Le-ti to zvezo zaenkrat odklanjajo, kakor je razvidno iz njihovih glasil. Vendar so se pa v toliko približali krščanskosocialnemu stališču, da propagirajo za bodoče volitve protizidovsko geslo: »Tu Nemec — tu Jud!« Krščanski socialci so za »krščanskonarodno enotno fronto«.

NOVA VLADA.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Danes ob 11.30 so podpisali zapisnik sporazuma zastopniki vseh strank, zastopanih po vladi. Odločeno je, da se vzpostavi stara Vesnićeva vlada, v kateri bo prevzel namesto Stojana Protića portfelj za konstituantno dr. Mužički, a portfelj ministra za notranja dela namesto Ljuba Davidovića dr. Milorad Drašković. — Jutri bo kabinet dr. Vesnića prisegel v roke regentu.

LDU Belgrad, 17. avgusta. V političnih krogih se govori, da se skliče narodno predstavništvo nekaj dni po občinskih volitvah v Srbiji, ki se vrše dne 22. t. m.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Posamezna poverjeniška mesta v pokrajinskih vladah še niso določena. Pa se že sedaj lahko ve, da bo dobil mesto podbana v Zagrebu dr. Roje, v Sloveniji pa mesto poverjenika za notranje stvari dr. Pitamic.

NAŠA ZUNANJA POLITIKA.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Sinoči se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je dr. Vesnić poročal o razgovoru s češkoslovaškim ministrom dr. Benešem in o rezultatih, ki so se dosegli. Poročal je tudi o zvezi, ki je sklenjena med češkoslovaško republiko in Jugoslavijo. Ministri so vzeli referat na znanje in odobrili zvezo.

LDU Belgrad, 17. avgusta. »Tribuna« javlja: Ker je izjavila češkoslovaška, da ostane nevtralna v poljsko-ruskem konfliktu, bo tudi naša vlada ententi odgovorila v istem smislu. Želja vseh Jugoslovancev je, da se nebratski odnosi med Rusijo in Poljsko poravnajo ter da obedve državi skleneta mir, da bi moglo vse slovanstvo ujedinjeno služiti samo idejam bratstva, miru in civilizaciji.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Prestolonaslednik Aleksander je odlikoval češkoslovaškega ministra za zunanje zadeve dr. Beneša z redom Belega Orla I. razreda. Odlikoval je tudi obadva češka generala, ki sta spremljala dr. Beneša, Šajnerja in Husaka.

LDU Belgrad, 17. avgusta. V Belgrad so došli švicarski delegati, ki se bodo pogajali z našo vlado o trgovinski pogodbi med Švico in Jugoslavijo.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Ker je avstrijska vlada poslala naši vladi potrebni denar, ne bomo ukinili trgovske pogodbe z Avstrijo.

RAZNE VESTI.

LDU Belgrad, 17. avgusta. »Politika« piše iz Pariza: V sled poslednjih dogodkov, ki so izzvali težko situacijo, je Lloyd George odložil svoj odhod v Švico. Preložen je tudi sestanek z italijanskim ministrskim predsednikom Giolittijem, s katerim bi se

Domovinska pravica Judu — za 15.000 K.

Velenje, 17. avgusta. Slovenska občina dala domovinsko pravico — judu! Za 15 tisoč kron je dobil neki jud iz Bosne — najbrž iz Mažarskega — domovinsko pravico v občini Velenje. Po posredovanju nemškega advokata iz Avstrije dr. Goll-a je občinski odbor sprejel judovsko ponudbo. Jud je ponudil najprej 5000 K, potem 10 tisoč kron, pri 15.000 K je postalo narodno trdo srce županovo mehko, in stavljal je g. Skasa predlog, naj se jud sprejme. Odborniki so priklimali. Koliko vse je obljubljeno zavedno narodno in demokracično se nosečemu, a nemško mislečemu in govorečemu županu, se še ne ve. Šaljivci govore, da bo na prihodnji občinski seji stavljen predlog, naj se dajo Judu na lju-

bo župan in odborniki — obrezati. Advokat dr. Goll je iz znane nemške rodbine v Velenju, s katero je narodni župan Skasa v tesnih trgovskih zvezah. Polovico Velenja imajo Golli in Skasi v rokah, ostalo pa drugi Nemci. Sedaj še pride zraven Jud, ki je večkratni milijonar... O zadevi bomo še govorili, in sicer tako glasno, da se bodo razni debeli trebuhi v Velenju tresli. Tudi glavarstvo v Slov. Gradcu je bojda šlo Judu na roko. Sedaj je zadeva pri delni vladi, katera naj dobro premisli celo stvar, predno razsodi. Pravijo, da bi Jud na ta način rad rešil svoje premoženje v Jugoslaviji. Župan Skasa je obenem vodja okrajnega zastopa šoštanskega. Kako dolgo še!

bil moral Lloyd George sestati v Luzernu. Kakor javljajo iz Rima, je Giolitti odpotoval na dvamesečni dopust v Piemont.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Ministar za prosveto je odobril kot pomoč za penzionate učiteljskih otrok 25.000 dinarjev poleg kreditov, ki so v to svrhu odobreni.

LDU Belgrad, 17. avgusta. Hrvatsko gledališče v Osijeku je zahtevalo od države subvencijo 100.000 dinarjev. Gledališče zahteva, da se podržavi.

Dnevne novice.

— **Dobava bajc.** Urad za pospeševanje obrti ima fine bajce, kakor n. pr. Ni-grosin, Tartrazin, Körnerbeize itd. za mizarje na razpolago. Interesenti-obrtniki naj pridejo osebno v pisarno Urada za pospeševanje obrti, Dunajska cesta 22 od 8. do 12. ure dopoldne ponje.

— **Vpokojeni pravoslavni škofi.** Z ukazom dne 15. t. m. so se vpokojili pravoslavni škofi: sarajevski Evgenij Letica, vršački Gavrilko ZPmejanovič in dalmatinski Dimitrije Branković.

— **Začetek šol na Hrvaškem.** Glasom zagrebškega uradnega lista se začne vse srednje in slične šole v Hrvatski in Slavoniji ter Medijmurju dne 9. septembra t. l. Vpisovanje in izpite prve dni istega meseca.

— **Nasilen vlom.** Dne 14. t. m. je bilo vmljeno v hišo posestnika Martina Robeka v Kostanjeku pri Brežicah. Tat je odnesel srebrnine v vrednosti 1572 kron.

— **Tatvine.** V okolici Mozirja sta s tatvinami in vplomi vznemirjala prebivalce 2 zločinca. Vlomila sta v delavnico čevljar-ske zadruge v Vrbovem, dalje sta kradla v Prihovi pri posestniku Martinu Žuntarju, pri gostilničarju Antonu Puncerju v Mozirju (škoda 1750 kron) in pokradla veliko kokoši raznim posestnikom. — V Sotolskem pri Vidmu so ukradli neznani vlomilci posestnici Ceciliji Bogovičevi raznega blaga v vrednosti 6400 kron. — V kemični tvornici v Sv. Lenardu pri Hrasniku sta bila ukradena 2 gonilna jermena v vrednosti 7000 kron.

— **Valute.** Dne 17. avgusta na zagrebški borzi: 1 dolar 92.50 K; 100 avstrijskih kron 40 K; 100 carskih rubljev 133 K; 1 napoleonidor 340 K; 100 nemških mark 197 K; 100 rumun. lejev 195 K; 100 italijanskih lir 460 K; 1 angleški funt 330 K; 100 češkoslovaških kron 156 K. — Dne 16. avgusta na belgrajski borzi: 20 dinarjev v zlatu 24.15 din.; 100 francoskih frankov 173.75 din.; 1 dolar 22.80 din.; 100 italijanskih lir 119 din.; 100 lejev 49.5 din.; 100 češkoslovaških kron 41.50 din.; 100 mark 49.75 din.; 100 levov 41 din.; 100 avstrijskih kron 24.15 din.

Ljubljanske novice.

Stavbeno gibanje v Ljubljani

se je šele proti koncu letošnje sezone malo poživelo. Predvsem je omeniti velikanško štirinadstropno gradbo Kreditne banke na vogalu Dunajske in Aleksandrove ceste, za katero so ta teden pričeli postavljati odre. Gradba bančnega poslopija bode po dosedanjih proračunih veljala 30 milijonov kron. Za enkrat se palače ne bode rabila, kot je bilo prvotno namenjeno, za hotelske namene, pač pa v očigled stanovanjske bede za stanovanja. V poslopiju bo tudi kavarna. Bančni prostori bodo pomaknjeni v sredino palače ter kar najmoderneje opremljeni. Svetloba bode padala od zgoraj po zračnem dvorišču. Vsi bančni oddelki bodo telefonsko in pnevmatično zvezani med seboj. Gradba te palače je preračunjena na 3 leta; letos upajo izgotoviti temelje. Tvrdba Tönnies zida za to stavbo nasproti Frančiškanski ulici posebno gradbeno hišo za čas stavbe. Kreditna banka pa gradi tudi v podaljšani Beethovnovi ulici štirinadstropno hišo za svoje uradništvo, ki je dospela že do 2. nadstropja in bo še letos pod streho. V hiši bode kakih 16 do 20 stanovanj.

Tudi Jadranska banka gradi dve trinadstropni hiši v Pražakovi ulici. Sočasno se podira poslopije stare predilnice. Iz materiala, ki se ondi dobi, se bodeta lahko zgradili obe hiši. Prva je že do drugega

nadstropja dozidana, za drugo, ki stoji na vogalu Pražakove in podaljšane Miklošičeve ceste, se kopljejo temelji. Prva hiša bode v treh tednih pod streho, druga do konca jeseni. Od bivše predilnice je tovarniško poslopije do prvega nadstropja že demolirano. Nameravano in zelo potrebno podaljšanje Miklošičeve ceste do ceste na glavni kolodvor se še ne more izvršiti, ker bi se morala podreti baraka, kjer stanuje neka rodbina; upati je, da se zanj vendarle dobi stanovanje. S podiranjem predilnice se bode izvršilo tako potrebno razširjenje Kolodvorske ulice od hotela Južni kolodvor do Pražakove ulice. Žele-ti bi bilo, da se ob tej priliki podre nasprotni grdi zid na vogalu Kolodvorske in Pražakove ulice, ki kazi zunanje lice tega kraja.

Od drugih večjih podjetij in družb gradi samo še Južna železnica na Resljevi cesti hišo za svoje uslužbenke, ki je tudi že dospela do drugega nadstropja. Trboveljska premožokopna družba še ni začela graditi projektovane palače na vogalu Aleksandrove in Gledališke ulice. Kje bodo združeni milijonarji gradili svojo hišo še ni znano.

Od manjših stavb je omeniti enonadstropno gradbo akademskega doma na Miklošičevi cesti poleg hotela Uniona, ki je dospela do strešnika. V Kolizejskih ulicah se je vila Kmet razširila. Na Dunajski ceste je zgradil trgov. Zidar pritlično pisarniško poslopije; na Tržaški cesti je tvornica za čistila trdke Golob že skoraj dograjena, ravnotako tudi avtomobilne garaže Thalerja, kjer bo prostora za 26 avtomobilov. Na podaljšani Dunajski cesti se je razširila hiša bivše trdke Zajec & Horn, na Vodovodni cesti pa dogradila nova delavnica za cement trdke Czikla. V Kolizejskih ulicah je trgovec Tomažič adaptiral pritlične prostore svoje hiše za tovarno kandidatov, v Kolodvorski ulici pa je dal mizarski podjetnik g. Rojina odstraniti dosedanjo nelepo in kričečo zidno fasado ter jo okusno prenovil.

Dela v Ljubljani so se pred tednom na treh krajih pričela. Na Prulah pri Opekarski cesti grade novi leseni most, s travverzami in železno ograjo ob Dvorskem trgu in poleg Frančiškanskega mostu se zida na 8 do 10 m širine počasi zopet en del škarpe. Ako bodejo dela v Ljubljani tako »napredovala«, se bodejo morda šele naši pravniki veselili regulirane Ljubljane.

Sledovi vojne počasi izginjajo iz Ljubljane. Regentov prihod je pobelil marsikajero hišo, osnažil zanemarjene prodajalne, posul neposute ceste in ulice. Travnik na Gosposvetski cesti poleg Koslerja je izpraznil podrtih vozov in drugega demobilizacijskega blaga, želeti bi bilo, da se izprazni čimprej tudi nekdanje dirkališče, jama ob Anton Knezovi ulici poleg Kolizeja se pridno zasipa. Listnik Deghenghi bi dobro storil, ko bi tako pridobljeni svet pozidal z vilami, da se zakrije grda kolizejska stavba. Tovarnar Pollak je lepo fasadiral zid svoje tovarne ob št. Peterskem nasipu. Stekel bi si za slug za olepšanje tega dela, ko bi dal napraviti tudi hodni tlak.

Hodni tlak po mestu, kjer je asfaltiran, se je popravil v Wolfovi in Židovski ulici. Za popravo popolnoma razdrtega makadamskega tlaka pred Lasnikovo hišo v Wolfovih ulicah, v Gradišču pred Luckmanovo hišo in drugod se nihče ne briga. Ravno tako še vedno štrle podrti in odbiti stebri ograje v Zvezdi, kar bi se bilo že davno lahko popravilo.

Nekatere hiše, kakor Zenklovi na Marijinem trgu in št. Peterski cesti, hiša I. delavskega konsumnega društva pod Trančo in Medenova hiša na Jurčičevem trgu se belijo, druge jim bodo sledile; morda bo počasi naše mesto vendarle še postalo — bela Ljubljana. Prav lično in okusno ter slogu primerno je prenovil tovarnar Peter Kozina svojo trinadstropno hišo na Bregu, nekdanj lasti barona Žige Zoisa. Vrt proti Zoisovi cesti je namesto starega zidovja obdal z lično moderno ograjo, ki se povsem prilaga hišnemu slogu. Na tej stavbi lahko vidimo, kako lepe so bile stare stavbe, mnogo lepše, kakor oni, našemu narodu povsem tuji, od Nemcev importirani »secesionistični« slog, ki se je ob potrebohotno razvil po Ljubljani ter kvari

umetniško sliko mesta. Lepo sta prenovljeni tudi stara hiša št. 3 v Gosposki ulici in hiša na Mestnem trgu št. 13.

lj Hitra odpomoč. Te dni je bilo v dnevnikih čitati, naj se občinstvo usmili ubogih igralcev in naj jim preskrbi stanovanja. Ne vemo, koliko usmiljenih src se je odzvalo temu pozivu, vemo pa, da ima koleginja gđ. Thalerjeva v Dalmatinski ulici št. 7, krasno stanovanje obstoječe iz šestih sob z vsemi pritliklinami. V tem razkošnem stanovanju, kjer kraljuje gđ. Thalerjeva s svojo služkinjo, bi bilo pač prostora še za pol ducata gledaliških tovarišev. — Ali res nihče ne vidi takih reči?

lj Žepni tatovi na Vodnikovem trgu so se zopet osokolili in ukradli Mariji Kogoj iz ročne torbice 86 K.

lj Ukradeno perilo. Perila v vrednosti 1200 kron je bilo ukradeno v Hilsarjevi ul. delavčevi vdovi Elizabeti Zagar.

Razne novice.

r Pomanjkanje papirja in pojeanje dela po tiskarnicah. Že dlje časa sem vlada v celji vrsti tiskarnic na Češkem težka kriza. Še posebno trpe manjše in pa akcidenčne tiskarnice, ki tiskajo razne tiskovine (račune itd.) za trgovce in obrtnike. Večje število teh zavodov je že daljšo dobo brez naročil ali pa jim dela že pomanjkuje in bodo morali precej nameščencev odsloviti, kar je v današnji kritični dobi na obe strani jako mučno. Ako si stvar bližje ogledamo, vidimo, da je velika draginja tiskarskih izdelkov kriva te neprijetne situacije. Večina ljudi je pa povsem napačnega mnenja, da so namreč te draginje krivi lastniki tiskarnic. In ne da bi se bolje informirali o pravem vzroku kar zabavljajo in kritizirajo, vsled česar tiskarska situacija še bolj trpi. Marsikateri naročnik misli, dasi nujno potrebuje tiskovine: »Še malo počakam, saj bo menda vendar že cenejše.« Ali ko pride kasneje k tiskarničarju, zve v svojo nevoljo, da mora tiskovine zopet dražje plačati. Da dobi javnost pravi pojem o vzrokih rastoče draginje vseh tiskarskih izdelkov, navedemo spodaj nekaj podatkov kupnih cen papirja v l. 1914. in v letošnjem letu.

1 kilogram	l. 1914	1920
finega pisalnega papirja	0.47 K	16.00 K
konceptnega pisalnega papirja	0.36 »	12.50 »
papirja za lepake	0.35 »	18.00 »
bančnega papirja za pisalni stroj	0.50 »	20.00 »
časopisnega papirja	0.25 »	8.30 »
1000 trgovskih kuvert barv.	0.80 »	78.00 »

Take so cene papirja v tvornici. K temu pride še prevoz po železnici, ki te stane več, kakor te je pred vojno stal najboljši papir v prodajalnici. Pri teh visokih cenah je pa vendar še vedno tako pomanjkanje papirja na vsem svetu, da so tiskarničarji primorani kupovati papir od raznih prekupcev za veliko višje cene. Da je drugi tiskarski material, barva, stroji itd. za 2000 do 4000 odstotkov dražji ko je bil pred vojno, tudi ne ve večina ljudi. In kaj šele črkostavci in ostalo osebje. Kakšne svote se jim izplačujejo teden za tednom. Ako hoče torej tiskarničar hraniti svoj zavod, mora cene tiskovinam vsekako tudi podražiti. In posledice se že vsepovsod opazujejo. Pokrajinski listi ugašajo drug za drugim. Naročniki iz obrtnih in trgovskih krogov naročajo samo najnujnejše tiskovine. Tudi državni uradi, ki potrebujejo ogromne množine tiskovin, jih naročajo samo za najnujnejše reči, sicer si pa vsak pomaga kakor ve in zna. Tu se spel vidi, kako je vojska vse dežele gospodarsko izčrpala, da ne rečemo uničila.

r Kako je bilo s cirkusi v svetovni vojni. V svetovni vojni so izmed vseh podjetij skoraj največ trpeli cirkusi. Moderni cirkus razpolaga z večjo družbo ljudi in večjim številom živali in že sama zamenjava bivališča tako velikega podjetja zahteva velike svote, ki vselej reprezentirajo števila z najmanj štirimi ničlami. Na Francoskem so bili zajeti trije nemški cirkusi, od katerih je imel slednji 250—300 uslužbencev, na Nemškem pa sta prestala s svojimi predstavami dva francoska cirkusa, neki avstrijski cirkus pa je bil na Ruskem popolnoma uničen. Največkrat so lastnikom zaplenili konje. Tako se je zgodilo tudi Čehu Kludskemu, ki je še marsikateremu Ljubljančanu v živem spominu. Kludski je prišel pri tem ob 70 najlepših konjih. In koliko teh dragocenih izsolanih živali je poginilo na bojnem polju. Nemške artiste so v antantnih državah sploh smatrali za ogleduhe. Tako je bil na pr. John Hagenbeck, ki ima na Ceylonu veliko posestvo, po angleških oblastih zasledovan in na njegovo glavo je bila razpisana velika nagrada. Vkljub temu pa se mu je posrečilo uiti v Hamburg.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanaka tiskarna« v Ljubljani.